

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

1879-1944

Ο Ανθρώπος, ο Γιατρός, ο Φιλόσοφος, ο Ιστορικός, ο Αινίτης.

Βαρύτατο το φορτίο και μέγιστη η ευθύνη να αναφερθεί και να γράψει κανείς για την υπέρλαμπρη αυτή προσωπικότητα, τον ογκόλιθο της Φιλοσοφίας, της ιστορίας, της ιατρικής, της διανόησης. Απλά θα δώσουμε ψήγματα του Ανθρώπου, αναφέροντας τα κυριότερα σημεία μιας αξιολογότατης αναφοράς ομάδας μαθητών του, στη ζωή και το έργο του Αχιλλέα Σαμοθράκη και μέρη της διάλεξης του σεβαστού καθηγητή, ξεχωριστού λογοτέχνη, τέως επίτιμου επιθεωρητή Μ. Εκπαίδευσης Ζ' Περιφέρειας Γεωργίου Μαμέλη, στην οποία παρίστατο τότε και ο αείμνηστος Αχιλλέας Σαμοθράκης.

Όπως ξέρουμε η Θράκη έβγαλε πολλούς πνευματικούς ανθρώπους που την έκανα πασίγνωστη. Απ' την αρχαιότητα με τον πρωτοπόρο της ανακαλύψεως της ατομικής βόμβας φιλόσοφο και ιδρυτή της Ατομιστικής Σχολής, Αβδηρίτη φιλόσοφο Δημόκριτο, ως τον ποιητή Γ. Βιζυηνό και άλλους. Έβγαλε μ' άλλα λόγια πολλούς γιατρούς, καλλιτέχνες, ιστορικούς, ποιητές και φιλοσόφους. Ένας απ' αυτούς γέννημα και θρέμμα της Θράκης, παιδί του λαού και του τόπου του, ήταν και ο αείμνηστος σοφός, ιστορικός και ιατροφιλόσοφος Αχ. Σαμοθράκης. Απέναντι ακριβώς από την Αλεξανδρούπολη στις εκβολές του ποταμού Έβρου και στην όχθη του, που ανήκει στην Τουρκική Αν. Θράκη, βρίσκεται μια ένδοξη και πανάρχαια πολιτεία η «**Αίνος**». Η περίφημη αυτή και η αρχαία χώρα, σ' αυτή την πολιτεία γεννήθηκε ο Αχιλλέας Σαμοθράκης.

Γεννήθηκε στις 20 Νοεμβρίου 1879. Δεν πρόφθασε όμως καθόλου να γνωρίσει τον τόπο που γεννήθηκε γιατί μετά ένα χρόνο ακριβώς, το 1880, νήπιο ακόμη τον πήρε η οικογένειά του και τον έφερε στο «Δεδεαγάτς» (στη σημερινή Αλεξανδρούπολη) όπου και εγκαταστάθηκε οριστικά.

Εδώ πήρε τα πρώτα μαθήματα στα αξιολογότερα τότε εκπαιδευτήρια και πέρασε τα παιδικά του χρόνια ατενίζοντας τη γενέτειρα του Αίνο, με την ένδοξη ιστορία κ' όπου κάθε τι ήταν Ελληνικό.

Το 1892 πήγε να συνεχίσει τις σπουδές του στο περίφημο τότε γυμνάσιο της Αδριανούπολης.

Το 1895-1896 φοίτησε στα φημισμένα Ζαρίφεια Διδασκαλεία της Φιλιππούπολης, απ' όπου πήρε το πτυχίο του δασκάλου. Απ' εκεί γύρισε στην Αίνο, την πατρίδα του, όπου υπηρέτησε επί τρία χρόνια δάσκαλος στη Σχολή της Αίνου και συνέχεια άλλα δύο στα σχολεία του Δεδεαγάτς.

Φαίνεται όμως ότι δεν τον ικανοποιούσε τόσο το διδασκαλικό επάγγελμα. Είχε την φιλοδοξία να σπουδάσει κάτι ανώτερο, να διαπρέψει. Γράφτηκε λοιπόν στην Ιατρική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και πήρε το διδακτορικό του δίπλωμα το 1906. Μόλις τελείωσε τις Ιατρικές σπουδές του, δεν γύρισε στο Δεδεαγάτς αλλά έφυγε στο Ζαγαζίκ της Αιγύπτου, όπου άσκησε το λειτούργημα του γιατρού. Εκεί του δόθηκε η ευκαιρία να επισκεφθεί τις πυραμίδες και να μελετήσει τις Αιγυπτιακές αρχαιότητες του Λούξορ.

Έγινε γνωστός σ'όλες σχεδόν τις παροικίες της Αιγύπτου μα και στην πρωτεύουσα, με τις διάφορες ομιλίες που έκανε, τις ανταποκρίσεις, και τα άρθρα που έγραφε πάνω στα πιο πολυποίκιλα θέματα. Προ παντός ιστορικά. Τότε ο Πρύτανης της Ελληνικής Δημοσιογραφίας ο μεγάλος Βλάσης Γαβριηλίδης έγραψε στην Ακρόπολη μ'ένθουσιασμό ένα άρθρο για το έργο του Αχ. Σαμοθράκη.

Στο Ζαγαζίκ απέκτησε ένα ένθερμο, μεγάλο, εκλεκτό, ειλικρινή φίλο και θαυμαστή του έργου του, το σεβασμιότατο τότε επίσκοπο Λεοντοπόλεως Χριστόφο Δανιηλίδη και μετέπειτα Μακαριότατο Πατριάρχη και Πάπα Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής Χριστόφορο Β'. Ο εξαιρετικά μορφωμένος αυτός Ιεράρχης που ήταν κι'αυτός σχεδόν πατριώτης του (καταγόταν κι'αυτός από τη Μάδυτο της Αν. Θράκης) είχε τόσο φιλικές σχέσεις μαζί του όσο και με την οικογένειά του και τόσο τον εκτιμούσε και τον αγαπούσε ώστε, όταν έμαθε τον θάνατό του, για πρώτη φορά το περιβάλλον του τον είδε να δακρύζει.

Στα 1920 γυρίζει και πάλι στην αγαπημένη του Θράκη. Είχε την ευτυχία να ξαναδεί ελεύθερες αυτή τη φορά τις δύο προσφυλίες του πατρίδες: την Αίνο και την Αλεξανδρούπολη αυτή τη φορά αφού το παλιό Δεδέαγατς είχε πάρει το όνομα του αδικοχαμένου Βασιλιά Αλέξανδρου.

Τιμητικά και με επίσημη βιαστική διαταγή του Υπατου τότε Αρμοστού Θράκης Αντωνίου Σαχτούρη, είχε μετακληθεί να αναλάβει τη διεύθυνση του μεγάλου Δημοτικού Νοσοκομείου της Αδριανούπολης. Δυστυχώς όμως τον ικανό αυτό άνθρωπο, τον εξαίρετο επιστήμονα δεν τον άφησαν για πολύ καιρό ως Διευθυντή του Νοσοκομείου. Μετά την εκλογική ήττα του Βενιζέλου τον απέλυσαν ως Βενιζελικό.

Μετά απ'αυτό εγκαταστάθηκε οριστικά πλέον στη δεύτερη πατρίδα του, την Αλεξανδρούπολη, όπου εξασκούσε το επάγγελμα του γιατρού, διδάσκοντας συνάμα και το μάθημα της υγιεινής στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης ενώ συγχρόνως είχε διορισθεί και σχολίατρος.

Αργότερα προήχθη σε Υγειονομικό Επιθεωρητή της Ζ'Περιφέρειας και υπηρέτησε ως Επιθεωρητής επί σειρά ετών.

Κλεισμένος ερμητικά στο δωμάτιο του σπιτιού του επί της 14^{ης} Μαΐου ζούσε μια ζωή ήρεμη ασκητικού φιλόσοφου γράφοντας, διαρκώς γράφοντας, για να αφήσει στο τέλος ένα μέρος ανέκδοτο από το συγγραφικό του έργο.

Ήρθε όμως η θύελλα του πολέμου και το Μάρτιο του 1941 έφυγε οικογενειακά από την αγαπημένη του Αλεξανδρούπολη, όπου έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του, αγαπώμενος και τιμώμενος, για να μη ξαναγυρίσει πλέον. Έφυγε αφού εγκατέλειψε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία του και κυρίως την πλουσιότατη βιβλιοθήκη του που όλα τα χρόνια της ζωής του πλούτιζε με ό,τι εκλεκτό εύρισκε από την Ελληνική και ξένη διάνοηση.

Από τον Μάρτιο του 1941 εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στην Αθήνα. Όμως τον συγκλόνιζε η ιδέα σκλαβωμένης Ελλάδας και ιδιαίτερα της Θράκης. Ο μεγάλος ψυχικός πόνος είχε σαν αποτέλεσμα μία νεύρωση του στομάχου να εξελιχθεί σε έλκος του δωδεκαδακτύλου. Αυτό ανέκοψε την εξαιρετική του ζωτικότητα Υποφέροντας πέρασαν τρία χρόνια ώσπου προσεβλήθη από καρκίνο του ύπατος και την ημέρα της 31^{ης} Μαΐου 1944 υπέκυψε στο μοιραίο. Η

αγνή ψυχή του φτερούγισε απαλά κι αθόρυβα στον Πλάστη, αφήνοντας τις στοργικές αδελφές του βουβές από τη θλίψη και τον πόνο.

Τώρα αναπαύεται στο Β' Νεκροταφείο Αθηνών, σ'έναν οικογενειακό τάφο.

Αυτή είναι με λίγα λόγια η σύντομη περιγραφή της ζωής του. Μίας ζωής που άφησε στο πέρασμά της άφθονο πνευματικό φως και προσπάθεια που ήταν παρ'όλη την έλλειψη θορύβου και διαφήμισης τόσο έντονη, τόσο γόνιμη, τόσο εκπληκτική.

Όπως η ατομική έτσι και η κοινωνική του δράση χαρακτηρίστηκε εκπληκτική. Είχε ένα μεγάλο πόθο, να ωφελήσει τους ανθρώπους. Στα τελευταία τριάντα χρόνια της ζωής του πρωτοστάτησε ο ίδιος σε κάθε προοδευτικό έργο. Αποκλειστικά δικό του δημιούργημα ήταν η γνωστή τότε Εταιρεία διανοούμενων Αλεξ/πολης.

Ήταν ένας από τους πρωτεργάτες του Μορφωτικού Συλλόγου και οργάνωσης της βιβλιοθήκης του.

Επίσης στην πρωτοβουλία του, στην δραστηριότητα και την ακάματη φροντίδα του, οφειλόταν προ του πολέμου η απόφαση της Νομαρχίας Έβρου και της Γενικής Διοικήσεως Θράκης, να στηθεί η προτομή στον μεγάλο μας Θρακιώτη συγγραφέα και ποιητή Γ. Βιζυηνό και στην από την Αίνο καταγόμενη καπετάνισσα της επανάστασης του 1821 Δόμνα Βιζβίζη. Το ενδιαφέρον του όμως κυριότερα το έδειξε με τον πλουτισμό του γυμνασίου της Αλεξανδρούπολης με όργανα Φυσικής, Χημείας, Βιολογίας καθώς και με τη σειρά των έργων του «Ουνιβερσιτέ ντε Φρανς».

Μετά το θάνατό του οι αδελφές του χάρισαν όλο τον πολύτιμο θησαυρό της βιβλιοθήκης του, (εκατοντάδες τόμων) στο σχολείο αυτό, για να τραφούν οι έντροφοί του στα νάματα της σοφίας του.

Τέλος η ίδρυση του λαϊκού συσσιτίου καθώς και η θεμελίωση του σημερινού γυμναστηρίου (σταδίου) της Αλεξανδρούπολης είναι έργο και καρπός της μεγάλης του προσπάθειας.

Όμως και το πνευματικό και συγγραφικό του έργο δεν υστερεί του κοινωνικού. Πολλά είναι τα έργα και οι εργασίες που έγραψε ο Αχ. Σαμοθράκης. Είναι χωρίς υπερβολή από τους λίγους επιστήμονες που κατόρθωσαν αφιερώνοντας μια ολάκερη ζωή, ν'αφήσουν στους επιγόνους τους ένα τέτοιο τιτάνιο πνευματικό έργο. Πολλά από τα έργα του έχουν τυπωθεί και κυκλοφορήσει. Μα περισσότερα είναι εκείνα που περιμένουν την συνδρομή του Κράτους ή του Δήμου Αλεξανδρούπολης ή της εταιρείας Θρακικών μελετών, για να δουν το φως της δημοσιότητας.

Και δεν είναι μόνο φιλοσοφικά, δεν είναι ιστορικά και γεωγραφικά και ιατρικά τα θέματα των συγγραμμάτων του, αλλά ποικίλα εγκυκλοπαιδικά. Δεν άφησε σχεδόν κανένα τομέα της ανθρώπινης γνώσης να μη τον ερευνήσει.

Δεκάδες είναι οι μεταφράσεις του, επίσης δεκάδες οι δημοσιευμένες εργασίες του σε επιστημονικά και ιατρικά περιοδικά.

Όλο το έργο του όμως φέρνει τη σφραγίδα της ευσυνειδησίας της ελικρίνειας και της κριτικής του ικανότητας, γνωρίσματα του αληθινού επιστήμονα, ο οποίος μετά φόβου Θεού φέρνει στον ναό της Επιστήμης τον καρπό των πόνων του. Και μέσα από τις σελίδες των έργων του ακούμε τη φωνή του να αντηχεί «**Να γνωρίσουμε την Θράκη μας και να την αγαπήσουμε πιο πολύ**».